

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

אזורים אפורים: דילמות מוסריות בתקופת השואה - 13601

תאריך עדכון אחרון 22-02-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' עמוס גולדברג ועינה ששון

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ayana.sassoon@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

משטר הטרור הנאצי בגרמניה ובשטחי הכיבוש העמיד יהודים ולא יהודים בפני דילמות מוסריות כבדות משקל. האם להסגיר יהודים מסוימים בכדי להציל אחרים? האם לשתף פעולה עם המשטר ועד איזו רמה? מה נחשב כשיתוף פעולה? האם מותר לסכן כפר שלם בכדי להסתיר יהודים? האם להצטרף למחתרת ולהפקיר את משפחתך? האם לפתוח במרד מזויין ולסכן את כל הגטו? האם ראוי ללכת לבית קפה בגטו (ליהודים) או מחוץ לגטו (לא יהודים) כאשר מסביב מתרחש אסון? כיצד לחלק את האוכל הדל בין בני המשפחה או המסתתרים? מה נכון לעשות כאשר אין די תרופות עבור כל החולים? בגטו, במסתור, ביער, במחנה ובכל מקום שבה התקיימה רדיפה נאלצו יהודים ולא יהודים להכריע הכרעות מוסריות. פרימו לוי, ניצול מחנה אושוויץ תיאר את המציאות הזו כאזור אפור שבו אין צדיקים מוחלטים וגם אין רשעים מוחלטים. בקורס נחקור כמה מן הדילמות הללו, באמצעות מקורות טקסטואליים וויזואליים (כולל סרטים) בתוך הקשרן ההיסטורי.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

במהלך הקורס, התלמידים יעשירו את הידע ההיסטורי שלהם אודות תקופת השואה, ויכירו מצבים מורכבים מבחינה מוסרית על צדדיהם השונים. התלמידים יתנסו בניתוח מקורות היסטוריים מגוונים (עדויות כתובות ומצלמות, סרטים, ספרות, רישומים משפטיים ועוד), וידונו בסוגיות היסטוריות ועכשוויות כתלמידים וכחוקרים.

דרישות נוכחות (%) : 100%

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

שיעור 1 - מבוא

שיעור 2 - "האזור האפור" ו"בחירות נטולות בחירה"

שיעור 3 - צפיה ב"אזור העניין"

שיעור 4 - כיצד יש להתייחס לגרמניה הנאצית - הסכם העברה או חרם כלכלי?

שיעור 5 - למי יוקצה האוכל? הכרעות היודנראטים בגטאות

שיעור 6 - תיאטרון בבית קברות? תרבות בגטאות

שיעור 7 - "מי יחיה ומי ימות": היודנראט והמשטרה היהודית נוכח "הפתרון הסופי"

שיעור 8 - "כלום יכולנו ליטול על עצמנו אחריות גדולה כל כך - לסכן את חיי הנותרים, הקרובים, את

הכלל כולו?" מרד בגטאות

-
- שיעור 9 - ישראל קסטנר: גיבור או משתף פעולה?
שיעור 10 - דילמות של מסתירים: צפייה ב"אידה"
שיעור 11 - העומדים מן הצד ב"אזור האפור" הפולני
שיעור 12 - אנשים רגילים? המבצעים
שיעור 13 - האתיקה של העדות: צפיה בקטעים מתוך "שואה" של לנצמן

חומר חובה לקריאה:

- שיעור 1 - Extreme the Facing ,Todrov Tzvetan ,pp. 31-43
שיעור 2 - פרימו לוי, "האזור האפור", בתוך: השוקעים והניצולים
שיעור 3 - צפייה ב"אזור העניין"
שיעור 4 - יפעת וייס, "הסכם ההעברה ותנועת החרם - דילמה יהודית ערב השואה".
שיעור 5 - Hájková Anna , "Hunger and Food :Barley Pearl of Age The" ,in : "Last The Ghetto",pp. 101-131.
שיעור 6 - אסופת מקורות ראשוניים
שיעור 7 - מתוך צאלק פרחודניק, "התפקיד העצוב של התיעוד"
שיעור 8 - מתוך עדותו של אבא קובנר במשפט אייכמן
שיעור 9 - צפייה בפרקים מן הסדרה "משפט קסטנר"
שיעור 10 - צפייה ב"אידה"
שיעור 11 - Frydel Tomasz , "Greyzone a as Countryside Polish The"
שיעור 12 - כריסטופר בראונינג, "אנשים רגילים", פרקים 7, 8, 18.
שיעור 13 - צפייה בקטעים מתוך "שואה" של קלוד לנצמן

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

מבחן בית 85 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 15 %

מידע נוסף / הערות: